

השמאל למען השלום במזרח-התיכון, שאתה הוא אחד מפעיליו — מתי הוקם ועד זה? **מארק האלטר:** לא רציתי להתערב עד עתה, מכיוון שכפי שנוכחת בעצמך, יש עניין רב יותר למאזינים להקשיב לשני הצדדים הנוגעים ישירות בבעיה. אני חושב ששני הצדדים הביעו חשפה שאינה רשמית, אך שהיא נפוצה מאוד במחנותיהם. שני הצדדים אינם אורתודוקסים. כשם שאורי אבנרי אינו מייצג את נקודת-ההשקפה הרשמית והאידיאולוגית של המיסד הישראלי, כן גם ידידנו חאלד אינו מייצג בצורה מוחלטת את האידיאולוגיה הפלסטינית. מובן שהוא מייצג מגמה מתקדמת, כיוון שבתוכניתו לאורי אבנרי הוא צידד במדינה פלסטינית, אך בהתאם לתוכנית אל-פתח תהווה מדינה זו חלק מן העולם הערבי. אולם חאלד רואה רחוק יותר מעבר לשלב זה.

דרושה

הכרה הדדית!

אני מכיר את הבעייה, ועלי לומר שאני, כאדם מתקדם. מסכים עם שני הצדדים. בטוח הארוך יש לעבור את שלב הלאומנות, את שלב הגבולות, המדינות, ולהגיע לחברה האידיאלית, שכל אחד מאיתנו חולם עליה, בה לא ישררו הבדלים בין אנשים בעלי דתות שונות, צבעי עור שונה; חברה ללא ניצול האדם על-ידי האדם, וכדומה. בנקודה זו אני מסכים עם מר חאלד. אני מסכים כמובן עם ידידי אבנרי, כיוון שאני מאמין שכדי להגיע לפתרון זה, יש לעבור שלבים מסויימים. הרצון לדלג על פני השלבים השונים, ולהגיע למטרה בבת-אחת, פירושו לדון את המטרה לכשלו, מפני שבצורה זו מובילים את החברה, אשר לה מבטחים עתיד טוב יותר, למבוך סתום. לדעתי חייבת לבוא תחילה הכרה הדדית מלאה ומיחלטת. כאשר קיים מיספר אנשים שיועד סבל, שלהם היסטוריה משותפת, הרואים עצמם כאומה, אין או יכולים לסטות שהם אינם מהחיים אומה. מסיבה זו החלטנו, אני וחברי, לתמוך באיגוד הפלסטינית. באותה שעה קיימת קבוצת אנשים אחרת, הישראלים, שיועדו סבל משותף, שהיו יחדיו ונלחמו יחדיו, שהכריזו על עצמם כאומה, ואנו מכירים בהם כאומה. אני מאמין, אם כך, שההכרה ההדדית בין שתי האומות, כאומות ולא כאנשים בני דת אחת, מהווה את הבסיס להבנה הדדית.

ישנה קבוצה של פלסטינים צעירים, שדנה זה לא מכבר בזכויות הלאומיות של הישראלים. זוהי התקדמות. מכאן, שלדעתי יש לעבור דרך השלב שהציע אורי אבנרי — קיום שתי המדינות — עד שנגיע מאוחר יותר לשלב שבו תתבטלנה המדינות בכלל.

המראיין: האם דיון כפי שאנו מנהלים הערב נראה לך כמקדם את העניין?

מארק האלטר: הרושם שלי הוא שאין זה דרשית, אלא עימות בין שתי אידיאות מקבילות, ולעת עתה מנוגדות זו לזו. אולם אני חושב שעצם העובדה ששני הצדדים מאזינים כבוד-ראש זה לדעותיו של זה, ומהרהרים בדעות אלה, מהווה התקדמות.

מר חאלד: אני חייב לתקן את דבריו של מארק האלטר, בעניין האורתודוקסיות. אני סבור שאני יכול להסביר את עמדת התנועה הפלסטינית לשיחרור לאומי בצורה אחרת — דוקסית ואנאם אני מתנצל, נראה לי שהתבטאתי באופן לא-מדוייק, באומרי אורתודוקסיות. אני אומר שאנו ערבים. אולם אין או יכולים להיות ערבים אם או פלסטינים. אני ממשכים ואומרים שאנו מהפכנים, אולם או טוענים שאין או יכולים להיות מהפכנים אלא אם או ערבים גם כן. ואנו ממשכים ואומרים שישנו תנועה במיסגרת המאבק באי-פריאליזם, אולם כמובן או טוענים שאנחנו יכולים להיות אנטי-אימפריאליסטים רק בתנאי שנהיה פלסטינים-ערבים-מהפכנים.

אני מאמין שאם ניקח הגדרה זו כנקודת-מוצא, נוכל להבהיר את הדברים באומרו שאנו מכירים בפלסטיניות שלנו, שהיא ערבית במהותה, החייבת להיות מהפכנית ואנטי-אימפריאליסטית.

הייתכן שלום

בשלבים?

ראה שמארכ ריאה אפשרויות להשגת שלום אמיתי בשלבים. ראשית רוצה אני לציין שעד כמה שהדבר נוגע לי, אין השלום יכול להיות מכוסס אלא על צדק והכרה בכבודו של היריב. זהו השלום האמיתי היחיד, שבלעדיו אין שלום. הצדק חייב לשרור כבר בהתחלה, חייב לשמש כבסיס. הצדק והכבוד חייבים להיות את הבסיס לשלום בו או רוצים וזו הסיבה למלחמתנו, וזו הסיבה לכך שישנו תנועה לשיחרור לאומי. אולם אין ספק שאני מאמין כי דעת-הקהל והאנשים כמו אורי אבנרי, במידה וימישו בדרך שהוא מציע, יש להם תפקיד חשוב בישראל. כרצוני לשכנע את האזנה הישראלית הנלחם נדונו, שאין או חפצים בהשמדתו, אלא בחיים משותפים עימו. יתר על כן, ביצירה משותפת של מדינה פלסטינית חופשית ודמוקרטית. או מצפים שאנשים בעלי אמונה הן מבחין והן מבטנים, ייצרו וישתתפו ביצירת תנועה הנוגדת, עממית, ומציאותית זו, שבי מסגרתה נהיה.

המראיין: אורי אבנרי, האם אתה קרוב להכרזה זו?

אורי אבנרי: הרשנה לי להקדים ולומר דבר אחד: יש גבולות גם למלחמה נגד העוול. אינך יכול לתקן עוול על-ידי יצירת עוול גדול יותר. בספרות הגרמנית קיים ספר בשם מיכאל קולזראס. בו מסופר על אדם שנעשה לו עוול. וכדי לתקן את העוול שנעשה לו, הוא הרס מדינה שלמה.

ללא פשרות לא תבוא הישועה לעם הפלסטיני, הנלחם נגד העוול. אין לשכוח את העוול, אך יש לראות גם את חוסר-הצדק שנעשה לאחריים. כאשר אנשי אל-פתח — ואינו רוצה לדבר עתה על שטותיו של אירגון זה, ושל אירגוני-הקומנדו האחרים, למרות שניתן לדון רבות בנושא זה — באים להרגי, אין זה קל להבין את מטרתיהם. שוחחתי עם כמה מאנשי-הקומנדו שנלכדו בישראל. דבריהם אינם והים לאלה של חאלד. אני חושב שחאלד הוא מתקדם יותר מאשר הרבה אנשי אל-פתח אחרים, של הרבה פלדאו. מר חאלד יורא: עם מי אפשר להגיע לשלום, האם עם הממשלה או המיסד הישראלי הנוכחי? התשובה היא: יש לשנות את הדברים בישראל, יש לשכנע את דעת-הקהל הישראלי. אך לשם כך יש להוכיח לישראלים שקיים בצד השני גוף שעומו אפשר להגיע לשלום. זוהי נקודה שעליה חייבים הפלסטינים לחשוב היטב.

אני סמוך ובטוח, שיבוא יום ושני העמים יחיו בידידות בארץ אחת. לדעתי, אין כל אפשרות, למרות כל הוויכוחים וכל העימותים בין שתי הדעות, לעבור בבת אחת ממצב של מלחמה טוטאלית למצב של שלום טוטאלי, שלום שדוגמתו אינו קיים במדינה אחרת. יאחדו הארץ מחייב שלבים. לדעתי, הצעתנו לכינון השלום בין מדינת ישראל לבין מדינה פלסטינית היא תוכנית היוצרת שלבים כאלה, היא כדיוק כזאת. היא מכירה באחדות הארץ, ובזכות הפלסטינים, אך לא בזכותם להשמיתנו.

המראיין מסיים: שניכם כאחד בחרתם לקרוא לדיון זה "עימות", ולא "דו-שיח", ואלה היה זה עימות מלא הבנה, שלא ציפיתי לה. ולדעתי זה עשוי להיות הצעד הראשון של דו-שיח לא בין מושל ונמשל, אלא בין אדם לרעהו. אתם לדעתי הוכחתם זאת. הייתי רוצה להזכיר שהמשתתפים בדיון זה היו אורי אבנרי — חבר הפרלמנט הישראלי, ומר תאלה, שעדותיו זהות לזו של אירגון השיחרור אל-פתח. כן השתתף מארק האלטר, פעיל ב"ועד הבינלאומי לשיחרור אל-פתח. התיכונן, אני מודה לכולכם.

במידה וניתן לאחד עיר אחת, מדוע לא את פלסטין כולה? לירושלים, יש אותה משמעות כמו לחברון, לרמאללה, לחיפה ולכל עירה אחרת. משמעותן עבורנו שיהיה לזו של ירושלים. ירושלים תהיה הבירה, במידה והאיחוד יתאפשר. אולם אם אפשר לאחד מחדש את הבירה, מדוע איראפר לאחד מחדש את פלסטין כולה?

זאת אינה אידיאולוגיה; זוהי מציאות. ברגע זה אפשר להציע פתרון. אולם מי היה השותף לפתרון זה? מי ידון עם מי? האם או נדון עם המיסד הישראלי? עם אלה האוחזים באדמותינו. עם אלה שבשנת 1948 הקימו מדינה על חשבוננו תוך עיחת הצדק, עם אלה שבשנת 1967 כבשו אדמות חדשות ואשר קעת דורשים גבולות בטוחים ומוסכמים, תיקונים הנלקחים מהט מפה ומעט משם? האם נדון עם מיסד זה? על איזה בסיס? פירושו של דבר זה הוא הכרה מעשית בהנצחת העוול שנעשה בתחילה. אין מנצחים עוול, מכריזים עליו מלחמה! **המראיין:** אולם אם תיקון העוול פירושו איקיום ישראל, ובמיוחד איקיוםם של מיספר רב של אנשים שהם כיום ישראלים? גם זוהי מציאות! מה בנוגע לזה?

מר חאלד: איזו מציאות? מציאות מדינת-ישראל? **המראיין:** לא, פשוט נוכחותם של אנשים אלה. **מר חאלד:** באשר לנוכחות, הרי שאנו מציעים לכל היהודים ולכל הושבי הארץ מדינה חופשית ודמוקרטית, בה יחיו הכל כאזרחים שוויוניות. זהו הפתרון המוצע להם, ואנו חייבים לצעוד לקראתו יחדיו. או משוכנעים בציוקת הפתרון הזה, כיוון שנקודת-המוצא שלנו היא, שהיהודי בישראל אינו שונה מאיתנו.

יש כוחות

חדשים בישראל

אני יודעים שבישראל קמים והולכים כוחות המתחילים לראות את המציאות בעיניים פקוחות. ראשית, שאין כאן שאלה של 100 מיליון ערבים מזויינים, לעומת שניים וחצי מיליון יהודים נצורים, כפי שרצו להציג בעייה זו. אלא ישנו עם פלסטיני הרוש את אדמתו ואת מולדתו ואת יישותו. ולא לעצמו בלבד. לא זו בלבד שהוא מכיר בזכות הקיום של הצד השני, אלא שעל אף המתח והקורבנות, הוא ממשיך כשאיפתו לחיות עם הצד השני ולהקים יחד עימו חברה חדשה.

אנו יודעים על קיומה של מגמה דומה בישראל, על התפתחותה של דעת-קהל מציאותית. רבת-עוצמה ועממית, ואנו רוצים להתייך עימה. היא תבוא לקראתנו ואנו לקראתה וכך ניפגע עם העם החי כעת תחת שלטון המיסד הישראלי.

אנו מאמינים שהיהודים והלא-יהודים, החיים כעת בישראל, מנוצלים על-ידי המיסד. אם או ניתן להם הודמנות, והם יתנו לנו הזדמנות דומה, להיות יחדיו ולהקים את פלסטין, הרי שאנו אופטימיים ביותר ביחס לתוצאות, ביחס ליכולת לבנות את פלסטין שתהיה חלוצת המרחב, חלוצת השינויים בכל השטחים, שתתפוס את מקומה במירקס המודרני-תכונן, שתשתתף ביצירת האדם אותו הגדרתי כנציג אותנטי של המרחב. בנוסף להיותו בהכרח מודרני בטיבעו.

המראיין: אולם תוך ציפייה להתפתחות זו בתוך מדינת-ישראל אתם נלחמים זה בזה? יש אומרים שהמטרה מקדשת את האמצעים. בזמן האחרון נאמרו דברים בנושא הנוגע באופן ישיר יותר לשהייך. אני מתכוונ למשפט בוינגרטור. ראינו שהופיעו שם אנשים (שחייצים) אשר לפי כל הנתונים והידיעות שאותן ניתן לאמת בקלות רבה, המניע שלהם אינו ידידות לערבים, אלא שינאה ליהודים בכלל, ולא לישראלים בלבד. במילים אחרות, ראינו את הופעתו של מניע אנטישמי. האם אינך חושש מפני התערבותם של אנשים אלה במאבק?

מר חאלד: אין או חוששים מפני התערבותם, היות והחינו כל התערבות היא, ואם או נזורים ככל התמיכה האפשרית מן השמאל ומן המרכז, מן הליברלים ומן הנוצרים, ומכל האנשים בעלי הרצון הטוב, או דוחים תמיכה שמקורה באנטישמים-בנוצרים ובפאשיסטים.

אני דוחים זאת לחלוטין, כיוון שאנו יודעים שהאנטישמים, הפאשיסטים והנאצים הם ארבייני, ממש כפי שהם ארבייני של האנושות כולה. **המראיין:** האם אתה, אורי אבנרי, משוכנע בכנותיהם הכנות של הפלסטינים בעניין זה? האין חושש שהערבים תומכים באנטישמיות, למרות שהמילה הינה חסרת משמעות. היות וגם הערבים הינם שמיים?

אורי אבנרי: לדעתי אין כל ספק שקיים קשר מסויים בין הערבים והאנטישמיים. אני שמח לשמוע שמר חאלד מתנגד לזה. לדעתי אי-אפשר להיות גם פלסטיני אוניטלוגיטי וגם לבקש את תמיכת האנטישמים. הרי האנטישמי דוחף את היהודים לעולת ישראל. אין ספק שהרוב היהודי הנוכחי בארץ יגדל, במידה שהאנטישמיות תשגשג בשהייך, במריקה ובארצות אחרות.

מרדכי רחמים

והחבלנים

כלל, אני מאמין שמה שמתרחש בוינרטור, מסמל את העניין שבו דן מר חאלד. ישנם שם שלושה פלסטינים צעירים, אידיאליסטים כפי הנראה, וישראלי צעיר, מרדכי רחמים, חייל לשעבר, גם הוא אידיאליסט ללא ספק. שני הצדדים מאמינים שהם נלחמים למען ארצם.

כיצד אפשר לשכנע אדם כמו מרדכי רחמים שלא להיות ישראלי, שלא להיות ישראלי לאומי פולחני שלו, אלא להיפך למשהו אחר, לא לאיש חסר-לאומיות, אלא לאיש לאומי פלסטיני? שהרי מר חאלד אינו מציע חברה על-לאומית, אלא חברה ערבית ופלסטינית!

אנחנו איננו ערבים! אני רוחש כבוד רב לצד הערבי, ואני אוהב את השפה הערבית. אפילו את המטבח הערבי. אולם אני אינני ערבי, אינני יכול להיות ערבי, ואינני משתייך לחברה ערבית. כאשר בניאדם מנצאים מחוץ לחברה לאומית, ערכם מתבטל.

המראיין: אכן, גם אני התרשמתי שמר חאלד הציע חברה-ערבית וערבית בלבד. **אורי אבנרי:** אני התרשמתי כך. **המראיין:** התואל להסביר, מר חאלד?

מר חאלד: אנו מציעים חברה חדשה, זאת אומרת, חברה פלסטינית, המורכבת מערבים מוסלמים, מפלסטינים, מערבים ממוצא נוצרי ומיהודים.

אנו מציעים לבדימה חדש, אדם חדש המוכן לשנות את המרחב כולו, ואת דמות האדם שבו. איננו חוורים להגדרות הלאומיות-שבוניטיות צרות-האופק. היפוכו של דבר, במאבקנו או משתדלים להרחיב אופקים ולעבור את שלב הנוביניזם.

נקודת-המוצא שלנו היא הגדרת התנועה, והאמונה ביישות הלאומית שלנו. או פתחנו בהפכה עממית, קיבלנו על עצמנו את עול הגשמת השימור המהפכה. זאת אומרת, עול יצירת מדינה פלסטינית, חופשית ודמוקרטית, מונח על כתפי העם כולו, נוצרים כמסולמים כיהודים, ואנשים ללא הבדל דת.

חייבת לקום חברה חדשה! או חיים במאה ה-20, ואנו חייבים להקים מדינה ואנשים בני המאה העשרים, לא רק בפלסטין, אלא בכל העולם הסובב אותנו. **המראיין:** מארק האלטר, עד עתה לא שמענו את אשר בפיך, הנחנו לדרישה זה שיתפתח ואנאם הוא התפתח בקלות רבה יותר מכפי שחשבנו. "הדעד הבינלאומי של